

ผลแห่งการพัฒนา : เศรษฐกิจชุมชนมุมมองจาก องค์กรธุรกิจชุมชน Sufficient Economy : Community Development

อดิศักดิ์ น้อยสุวรรณ

ADISAK NOISUWAN

นักผังเมือง 6 ว. สำนักงานผังเมืองจังหวัดเลย
วทบ. ศบ (มธธ.) รพบ.(มธธ.) ศศ.ม (รัฐศาสตร์) รามคำแหง
مم (การผังเมือง) จุฬาย

กาลเวลาสอนให้คนมีประสบการณ์ มีวิธีและมุมมองในการพิจารณาปัญหาต่าง ๆ หลากหลายและมีการไตร่ตรองด้วยความรอบคอบซึ่งอาจจะเปรียบกับการพิจารณาด้วยวิธีการพัฒนาชุมชนที่ต้องใช้เวลา ต้องใช้ความพยายาม กว่าสังคมไทยจะรู้คุณค่าของการพัฒนาชุมชนต้องใช้เวลา 30 กว่าปี

นี่คือเหตุผลของการเขียนบทความนี้ขึ้น เพื่อนำเสนอในส่วนของ การแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของสังคมไทย ที่ทุกฝ่ายกำลังให้ความสนใจกับเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง รวมทั้งความต้องการให้พื้นฐานของสังคมไทยพออยู่ พอกิน มีการนำกลยุทธ์นี้มาใช้แก้ปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น แต่ไม่เห็นมีใครกล่าวถึงเบื้องหลังของการนำองค์กรชาวบ้าน (ใครเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดองค์กรชาวบ้าน) มาเป็นแกนนำสำคัญ ซึ่งทุกฝ่ายยอมรับว่าความสำเร็จของวิธีนี้ องค์กรชาวบ้านมีความสำคัญอย่างยิ่งโดยที่รัฐจะเข้ามาสนับสนุนเท่านั้น แล้วมีใครพูดบ้างหรือเปล่าว่า องค์กรชาวบ้านนั้นเป็นผลพวงของความทุกข์ยากของหน่วยงานเล็ก ๆ หน่วยงานซึ่งถูกดูแลจนมาตลอด 30 กว่าปี

นานมาแล้วที่เรามีโอกาสปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างองค์กรชุมชนเพื่อดำเนินกิจกรรมการพัฒนา อาทิ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน กลุ่มออมทรัพย์ ด้วย

ความด้อยประสบการณ์ของพัฒนาการเด็กน้อย มักจะประสบความสำเร็จล้มเหลว เนื่องจากการจัดตั้งกลุ่มหลายกลุ่มในหลายหมู่บ้าน ไม่ได้เกิดจากความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง แต่จะเป็น การจัดตั้งตามความต้องการของผู้บังคับบัญชา แล้วทำตามนโยบายของหน่วยเหนือมากกว่า แต่กระนั้นก็ดีก็มีหลายกลุ่มที่ยืนหยัดอยู่ได้และประสบความสำเร็จมาอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ผลของความทุกข์ยากของหน่วยงานเล็ก ๆ แห่งนี้ ได้ดำเนินการเกี่ยวกับองค์กรชุมชนส่งผลให้ มีองค์กรชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย อาทิ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่ม กพล.ต. กลุ่มเยาวชน เพื่อดำเนินกิจกรรมพัฒนา แต่ข้อมูลจำนวนของเรานั้นต้องยอมรับความจริงว่า การจะนำมาใช้ในการพิจารณาในการวางแผนหรือปฏิบัติงาน คงจะมีกลุ่มที่มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องประมาณ 80% เพราะกลุ่มที่มีอยู่บางกลุ่มก็ไม่มี ความเคลื่อนไหว บางครั้งก็สลายไปแล้ว แต่จากรายงานก็ยังมีอยู่ ซึ่งจะสอดคล้องกับบทความเรื่อง "บันทึกนักพัฒนา" ของใจแอน 43 (ใจแอน 2541 : 50-53) "จากการสอบถามน้องพัฒนากรและอาสาพัฒนาฯ ว่า เมื่อไม่พร้อมทำไมถึงรีบจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำไมไม่สร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนให้เข้าใจในหลักการวัตถุประสงค์ของการดำเนินศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มุ่ง

แบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง ให้มีเวลาประกอบอาชีพได้
อย่างเต็มกำลังความสามารถ ควรที่จะกระตุ้นให้ความ
รู้แก่ชุมชน ให้เกิดความเข้าใจเห็นคุณค่า คุณประโยชน์
ของกิจกรรมพัฒนาเด็กเล็กคำตอบที่ได้รับมีหลาก
หลายแต่คำตอบหนึ่งที่แอบรู้มาและยังค้างคาอยู่ในใจ
จนถึงทุกวันนี้คือ หัวหน้าคนแก่กำลังเร่งสร้างปริมาณ
งาน เพื่อหวังผลในการพิจารณาความดีความชอบ
ประจำปี"

แต่ก็พอยอมรับได้ว่ากลุ่มที่มีอยู่มาก ย่อมมี
หลายกลุ่มที่เกิดจากความต้องการและมีการปฏิบัติงาน
อย่างต่อเนื่อง แต่ 30 ปีที่ผ่านมาเคยบ้างใหม่ที่หน่วย
งานระดับกระทรวงระดับชาติ จะมองเห็นว่าวิธีการ
พัฒนาชุมชนเป็นรากฐานของการพัฒนาสังคม เป็น
แก่นแท้แห่งการพัฒนา แล้วมีใครบ้างจะต่อยอด โดยการ
นำองค์กรชุมชนที่เกิดขึ้นแล้วไปใช้ประโยชน์ ที่ผ่านมามี
มักจะมุ่งเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรม การพัฒนาในเชิง
กายภาพ เช่น การก่อสร้าง การพัฒนาเฉพาะโครงการ
ที่เห็นผลเฉพาะหน้า)

องค์กรชุมชนกับเศรษฐกิจพึ่งตนเอง

1. อะไรคือ เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง

ประทีป วีระพัฒนนิรันดร์ (2541) ได้กล่าวถึง
ความหมายของเศรษฐกิจชุมชนว่า "กิจกรรมเศรษฐกิจฯ
ทั้งภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ
ที่คนในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผล
ประโยชน์และร่วมเป็นเจ้าของ โดยการพัฒนาจากฐาน
ของ "ศักยภาพของท้องถิ่น" หรือ "ทุนในชุมชน" ซึ่งรวม
ถึงเงินทุนแรงงาน วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น
พิพิธภัณฑสถาน วัด ที่ดิน แหล่งน้ำ ความหลากหลายทาง
ชีวภาพ สภาพภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ ฯลฯ"

เป้าหมายสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ
ชุมชน คือ เพื่อพัฒนาศักยภาพตั้งแต่ระดับบุคคล
ครอบครัว และชุมชน โดยใช้กิจกรรมเศรษฐกิจสร้าง

"กระบวนการเรียนรู้" ซึ่งจะทำให้ ชุมชนพึ่งตนเองได้ใน
ขณะเดียวกันยังมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมพื้นฟู
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอนุรักษ์วัฒนธรรม
และภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ หรืออีกนัยหนึ่ง เพื่อพัฒนา
ชุมชนท้องถิ่นอย่างบูรณาการ

2. ยุทธศาสตร์เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานเศรษฐกิจ ชุมชนพึ่งตนเอง

เมื่อต้องการให้การดำเนินงานเศรษฐกิจชุมชน
พึ่งตนเองให้ประสบความสำเร็จ ภายใต้กรอบแนวคิด
ของการใช้องค์กรชุมชนเป็นหลัก จะขอยกตัวอย่างใน
ส่วนของจังหวัดเลย ซึ่งได้จัดทำยุทธศาสตร์เศรษฐกิจ
ชุมชนพึ่งตนเอง (พ.ศ. 2542-2544) เพื่อใช้เป็นแนวทาง
ในการดำเนินงานโดยกำหนดยุทธศาสตร์เศรษฐกิจชุมชน
พึ่งตนเอง เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาเศรษฐกิจฐานล่าง โดยการ
สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน และครอบครัวด้วย
กลยุทธ์การยึดชุมชนและครอบครัวให้สามารถพึ่ง
ตนเองได้ เป็นเป้าหมายหลัก (End) โดยการส่งเสริม
เศรษฐกิจเป็นแนวทาง (Means) โดยเน้นในด้านการรวม
กลุ่มทางเศรษฐกิจ การสร้างและรวมกลุ่มเครือข่าย
การส่งเสริมตลาดชุมชน และการจัดเวทีชาวบ้านหรือ
ประชาคมในระดับหมู่บ้านและตำบล เพื่อให้ประชาชน
มีส่วนร่วมและรู้จักคิดเองทำเอง (จังหวัดเลย, 2542)

ได้สรุปหลักแห่งแนวคิดเพื่อการดำเนินการ
การที่จะปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมและ
บังเกิดผลตามความมุ่งหมายของยุทธศาสตร์เศรษฐกิจ
ชุมชนพึ่งตนเองนั้น มีแนวทางในการดำเนินการ 3 ด้าน
คือ การผลิต การจำหน่ายและการบริโภค

(1) การผลิต จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริม
สนับสนุนให้ใช้ปัจจัยการผลิตให้เป็นไปอย่างมี
ประสิทธิภาพ (Efficiency) และเกิดประสิทธิผล
(Effectiveness) ซึ่งมีปัจจัยการผลิตที่สำคัญคือ
การใช้ที่ดิน (Land) และน้ำอย่างมี

ประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดตรงนั้นนอกจากการนำหลักเกณฑ์การจัดแบ่งพื้นที่ตามโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ มาพิจารณาดำเนินการแล้วยังรวมถึงการใช้ที่ดินที่มีอยู่ หรือที่ดินที่ว่างเปล่าและยังไม่ได้ทำประโยชน์อะไรนำมาใช้ในการเกษตรกรรมเพื่อไม่ให้เกิดความสูญเปล่าทางเศรษฐกิจ

การใช้แรงงาน (Labor) ที่มีอยู่ในครัวเรือน รวมถึงรวมถึงแรงงานที่มาจากผู้ว่างงานและผู้ที่ถูกเลิกจ้างงานที่กลับมาอยู่ภูมิลำเนา เพื่อลดต้นทุนการผลิตและรายจ่ายในครัวเรือนไม่ต้องไปจ้างแรงงานภายนอก

การสนับสนุนและส่งเสริมในด้านทุน (Capital) ในเรื่องนี้เป็นเรื่องที่จะต้องดำเนินการในสองทางที่หนึ่งคือการสร้างและสนับสนุนทุนเพื่อการผลิตโดยลดการพึ่งพาทุนจากภายนอกหรือทุนจากพ่อค้าคนกลาง ด้วยการส่งเสริมให้มีการนำทุนที่มีอยู่แล้วในชุมชนหรือหมู่บ้าน จากกลุ่มออมทรัพย์มาขยายผลให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจในชุมชน หรือการส่งเสริมกิจกรรมกลุ่มอาชีพในชุมชน อีกทางหนึ่งคือ การลดต้นทุนการผลิตและการบริโภค เช่น การส่งเสริมการใช้ปุ๋ยธรรมชาติ การส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ และการผสมปุ๋ยเคมีเอง

ด้านการบริหารและการจัดการ (Management) ด้วยการพัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรและประชาชนในชนบทเกิดการเรียนรู้ในการผลิต การรู้จักนำเทคโนโลยีพื้นฐานหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ การเรียนรู้ในระบบการตลาด การจัดทำบัญชีการค้ารายรับ/จ่ายที่ชาวบ้านสามารถเรียนรู้และทำได้โดยง่าย

(2) **การจำหน่าย** ในการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนซึ่งตนเอง เพื่อให้เกษตรกรและประชาชนในชนบทรู้จักการทำมาหากิน เพื่อให้มีความพออยู่พอกินและสามารถ

ดำรงชีพอยู่ได้ตามแนวพระราชดำริฯ เศรษฐกิจแบบพอเพียง ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในขั้นต้น และนำส่วนเกินจากการบริโภคไปสู่ระบบการค้าและการจำหน่าย มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ผลิตจะต้องรู้ข้อมูลภาวะและปริมาณความต้องการของตลาด เนื่องจากตลาดเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการกำหนดและนำการผลิตซึ่งมีทั้งตลาดภายในและตลาดภายนอกท้องถิ่น

แนวทางที่จะส่งเสริมในด้านการจำหน่ายการส่งเสริมการรวมกลุ่ม การส่งเสริมกิจกรรมร้านค้าชุมชน กิจกรรมร้านค้าชุมชน และศูนย์สาธิตการตลาดเป็นกิจกรรมสำคัญที่ควรส่งเสริมให้เกษตรกรได้มีการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการสนับสนุนด้านทุนข้อมูล และการจัดการเพื่อให้ระบบการผลิตและการจำหน่ายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จะส่งผลดีต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน

(3) **การบริโภค** เป็นการปลูกฝังแนวความคิดมิให้มีการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยและมีการบริโภคเกินความจำเป็นขั้นพื้นฐาน (Basic Minimum Needs) เพื่อการส่งเสริมการผลิตและการบริโภคภายในท้องถิ่น เพื่อลดการพึ่งพาจากภายนอก

นอกจากนี้ยังได้พบว่ากระทรวงมหาดไทยมีแผนนโยบายหลัก 9 ประการซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ คือ

1. กิจกรรมร้านค้าชุมชน
2. กิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์
3. กิจกรรมเครือข่ายร้านค้าชุมชนหรือศูนย์สาธิตการตลาด
4. กิจกรรมเครือข่ายองค์กรชุมชน
5. กิจกรรมประชาคม
6. ศูนย์บริการการเกษตรแบบเบ็ดเสร็จ
7. กิจกรรมเกษตรผสมผสานและเกษตรทฤษฎีใหม่
8. กิจกรรมพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก

9. กิจกรรมพัฒนาส่งเสริมอาชีพ

นอกเหนือจากการดำเนินการตาม 9 กิจกรรมดังกล่าว แนวทางของจังหวัดเลยยังได้พิจารณาเห็นว่าการส่งเสริมเศรษฐกิจโดยรวมและกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจในด้านการส่งเสริมการทำมาค้าขาย การส่งเสริมการทำงานแบบรวมกลุ่ม และการส่งเสริมการเรียนรู้ การจัดการด้านการตลาดจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนต่อการดำเนินโครงการเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง โดยได้ดำเนินกิจกรรมที่สำคัญ ดังนี้

1. โครงการตลาดชั่วคราวริมทาง เป็นโครงการที่เปรียบเสมือนโรงเรียนการตลาดท้องถิ่น ซึ่งมีแนวคิดที่จะให้เป็นจุดพบระหว่างผู้ซื้อกับผู้ผลิตในท้องถิ่น

และเป็นการส่งเสริม การทำมาค้าขายให้แก่ราษฎรโดยใช้สถานที่ตั้งริมเส้นทางหลวงสายหลักและเส้นทางกิ่งทางท้องที่ ซึ่งจะช่วยส่งผลให้ราษฎรในท้องถิ่นมีรายได้ และส่งเสริมการบริโภคในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดเกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้แล้วยังส่งผลต่อด้านสังคมวิทยาในชุมชน ราษฎรผู้ประกอบการได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและพึ่งพิงช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งผู้ผลิตไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการนำผลผลิตไปจำหน่าย ณ ตลาดภายนอกท้องถิ่น อันเป็นประโยชน์ต่อการลดต้นทุนการผลิต

2. โครงการรวมกลุ่มการผลิตในแนวคิด

โมซาฟ ของประเทศอิสราเอลเป็นโครงการที่มุ่งดำเนินการขึ้น โดยใช้หลักการรวมกลุ่มชุมชนเกษตรกร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการผลิตและการสร้างรายได้

3. โครงการส่งเสริมการผลิตสู่ระบบโรงงาน

(Agro-industry) เป็นการดำเนินงานที่มุ่งส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการแก้ไขปัญหา ราคาผลผลิตตกต่ำและส่งเสริมการผลิตสู่อุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตการเกษตร ตัวอย่างเช่น การปลูกข้าวโพดหวาน และการปลูกดอกดาวเรือง

4. โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และเชื่อม

โยงเครือข่าย มีแนวคิดและวัตถุประสงค์ที่จะมุ่งพัฒนาศักยภาพของเกษตรกร ด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นและแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงความรู้แก่กัน โดยใช้แม่บ้านเป็นแกนนำไปสู่ความสำเร็จ รวมทั้งมุ่งส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิต การจัดการและการตลาด ทั้งนี้ การเรียนรู้และการเชื่อมโยงความรู้เป็นไปทั้งการเชื่อมโยงระหว่างเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรภายในท้องถิ่นและเชื่อมโยงระหว่างท้องถิ่น จึงนับได้ว่าเป็นการส่งเสริมและให้การเรียนรู้ในรูปแบบของโรงเรียนเศรษฐกิจท้องถิ่นของจังหวัดเลย ที่จะส่งผลสำเร็จต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองของจังหวัดเลย

วิเคราะห์ความสำเร็จและแนวทางการดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง

"ทุกวิถีการทำงาน ล้วนแต่เกิดจากคน" กลุ่มต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นสามารถนำมาร่วมปฏิบัติเพื่อให้กลุ่มต่าง ๆ สามารถดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจชุมชนได้ ซึ่งจะชวยกตัวอย่างการดำเนินงาน 2 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรม

โดยประชาชนเป็นแกนนำ

กลุ่มสตรีอาหารพื้นเมือง ตั้งอยู่ที่บ้านน้อย ต.เชียงคาน อ.เชียงคาน จ.เลย เป็นกลุ่มสมัครใจที่รวมตัวกันเพื่อบริการอาหารพื้นเมืองให้แก่นักท่องเที่ยวที่ได้มาเที่ยวชมทัศนียภาพในบริเวณแก่งคุดคู้ จากเดิมที่ต่างคนต่างทำไม่มีระบบกลุ่มที่ชัดเจนแน่นอน การจัดตั้งร้านค้าจึงขาดความเป็นระเบียบต่อมาเมื่อทางราชการเข้ามาดำเนินการปรับปรุงในด้านต่าง ๆ ให้เกิดความ เป็นระเบียบ จัดสร้างร้านค้าสำหรับให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างเป็นสัดส่วนและเกิดความสวยงามยิ่งขึ้น ผู้ประกอบกิจกรรมอาหารพื้นเมืองจึงได้มีการรวมกลุ่มกันขึ้นโดยใช้ชื่อว่า "กลุ่มสตรีอาหารพื้นเมืองแก่งคุดคู้" โดยมีสมาชิกแรกดำเนินการก่อตั้งจำนวน 24 คน สมาชิกในกลุ่มร่วมกันลงหุ้นคนละจำนวน

1,000 บาท (หนึ่งพันบาทถ้วน) เป็นทุนในการดำเนินการ เริ่มการจัดตั้งกลุ่มสตรีอาหารพื้นเมืองของกลุ่ม มีการพัฒนาเรื่อยมาเป็นลำดับโดยประกอบอาหารพื้นเมือง เช่น ส้มตำ กุ้งเต้น ลาบกุ้ง กุ้งทอด ต้มยำปลาข้าวโพด ฯลฯ ใ้ค้คอยให้บริการแก่นักท่องเที่ยวซึ่งเดินทางมาท่องเที่ยวกันเป็นประจำทุกวัน ในปัจจุบันกลุ่มสตรีอาหารพื้นเมือง แก่งคุดคู้ มีสมาชิกทั้งหมดรวม 36 คน ซึ่งมีสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเชียงคานให้การส่งเสริมสนับสนุน และให้ความรู้เกี่ยวกับการฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะให้กับสตรีให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาหาร อย่างถูกต้องอนามัย ถูกต้องตามหลักโภชนาการและ ยังได้ให้ความรู้ในด้านการทำงานให้เป็นระบบกลุ่ม การจัดทำเอกสารต่าง ๆ เช่น เอกสารบันทึกการประชุม เอกสารในด้านการเงินการบัญชี รายรับ-รายจ่าย รายได้ ต้นทุน กำไร เทคนิคการพัฒนาปรับปรุงทำอาหารแบบต่าง ๆ

2. รูปแบบร้านค้าชุมชนซึ่งดำเนินการ โดย อบต.

การจัดทำกิจกรรมร้านค้าชุมชน เป็นกิจกรรมที่ผู้เขียนขออ้างคำพูดของพ่อค้าขายผักในตลาดอำเภอชุมแพ จ.ขอนแก่น เพื่อปรากฏการณ์ที่กล่าวไว้ "เดี๋ยวนี้ขายของได้ไม่ดี มีตลาดเกิดขึ้นในทุกแห่งแทบทุกหมู่บ้าน ส่วนตลาดในเมือง คนไม่เข้ามาซื้อของในตลาด ถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ"

คำพูดนี้เป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่า ณ วันนี้ชาวบ้านเริ่มที่จะปลดแอกจากนายทุนพ่อค้าคนกลางได้ในระดับหนึ่ง เพราะสินค้าที่เป็นอาหารสดชาวบ้านสามารถปลูกแล้วนำมาขายให้คนในหมู่บ้านและในตัวบได้โดยตรง โดยผ่านลานค้าชุมชน

การดำเนินกิจกรรมนี้ผู้เขียนพบที่ อบต.นาโป่ง อ.เมือง จ.เลย เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจเพราะ อบต. รู้จักการเลือกทำเลที่ตั้งมีการสนับสนุนทำให้ชาวบ้านในละแวกมาใช้ลานค้าชุมชนมากกว่าการเข้ามาซื้อขาย

อาหารสดจากตลาดในเมือง (แต่มีกิจกรรมหนึ่งที่พบในหลายพื้นที่คือ ตลาดริมทางซึ่งผิดทำโดยไม่พิจารณาทำเลที่ตั้งว่าเหมาะสมหรือไม่ เพียงต้องการให้เกิดตามนโยบายตลาดริมทางซึ่งปรากฏผลว่าส่วนใหญ่จะประสบความล้มเหลว)

จากความสำเร็จของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่องค์กรชุมชนท้องถิ่นดำเนินการแล้วสำเร็จนั้นพิจารณาแล้วมีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญคือ

1. การรวมตัวของกลุ่มตั้งแต่แรกเกิดจากความต้องการของชาวบ้านอย่างแท้จริง
2. การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในส่วนของพัฒนาชุมชน กรมการปกครอง สำนักงานเกษตรฯ นักการเมือง ที่เข้ามาสนับสนุน
3. ผู้นำกลุ่มมีความสามารถ
4. ทำเลที่ตั้งหรือปัจจัยด้านภูมิประเทศเอื้ออำนวย

สรุป

ผลพวงแห่งการทำงานด้านการพัฒนาชุมชนได้ก้าวหน้าขึ้นอีกระดับหนึ่ง แต่มีประเด็นที่ขอร่วมคิด คือ

1. ข้าราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำงานกับกลุ่ม คือบุคลากรของกรมการพัฒนาชุมชนได้ทราบถึงความสำคัญขององค์กรชุมชนว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศอย่างยิ่ง จะส่งผลให้บุคลากรส่วนนี้ทุ่มเทและมุ่งมั่นในการทำงานเกี่ยวกับองค์กรประชาชนมากยิ่งขึ้น

2. เมื่อทราบถึงความสำคัญแล้วจักได้พยายามและให้ความสำคัญต่อการจัดตั้งกลุ่มโดยยึดวิธีการพัฒนาชุมชน เพื่อให้เกิดกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ

3. ผลจากหน่วยงานอื่น ๆ นำกลุ่มที่พัฒนาชุมชนกระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่มแล้วไปชี้แจงในกาหนดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจด้านต่าง ๆ และที่ของเราคงอยู่

ต่อไป คือ การเข้าร่วมรับฟังให้คำปรึกษา สร้างความ
สามัคคีในกลุ่มให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เพราะเจ้าหน้าที่ของ
เราเชี่ยวชาญด้านนี้เป็นพิเศษแต่การพัฒนากิจกรรม
เศรษฐกิจให้เป็นของหน่วยงานอื่น ทั้งนี้จากการที่กลุ่ม
เริ่มมีผลประโยชน์เข้ามามักจะเกิดปัญหาด้านการสามัคคี
ต้องระวังจุดนี้

ในที่สุดความฝันที่จะได้เห็นหน่วยงานอื่น

ยอมรับการทำงานด้วยวิธีการพัฒนาชุมชนก็เป็นจริงขึ้น
มาบ้างแล้ว ถึงแม้จะเป็นจุดเริ่มต้น นอกจากนั้น
สาธารณชนได้ยอมรับอย่างเป็นทางการว่ารากฐานของ
การพัฒนาประเทศแท้ที่จริงแล้ววิธีการการพัฒนา
ชุมชนเป็นแนวทางที่จริงแท้แน่นอนและยั่งยืน อันจะนำ
ไปสู่ "ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจ
ชุมชนดี สิ่งแวดล้อมยั่งยืน"

บรรณานุกรม

ใจแอน'43.2541. "บันทึกนักพัฒนา" พัฒนาชุมชน 37(8):50-53

จังหวัดเลย, 2542. "ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง (พ.ศ.2542-2544)". เอกสารโรเนียว.

ประทีป วีระพัฒนนิรันดร์,2541. "ความหมายฐานคิด แนวทางปฏิบัติ" พัฒนาชุมชน 37(7): 23-25.